

8. Prihodnje zborovanje se določi v četrtak, dne 7. maja ob 10. uri dopoldne v Šmartnem pri g. Kacu. Upamo, da se snidemo vsi! M.

Učiteljsko društvo za svetolenarski okraj zboruje v četrtak, dne 2. aprila t. l., ob 10. uri dop. pri Sv. Trojici v Slov. goricah po sledečem vzporedju. 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Tajna kvalifikacija. Predava tov. nadučitelj Fr. Krajnc. 4. Nasveti in slučajnosti. Po zborovanju se izvoli odbor „Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb“.

K prav obilni udeležbi vabi

J. K o p i č, preds.

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 2. aprila t. l. v Gorici v kavarni „Central“ ob 9½. uri dopoldne.

Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Skriptikon in tega uporaba, poroča g. Fran Pinžger, c. kr. šolski nadzornik.
3. Poročilo a) tajnikovo, b) blagajnikovo.
4. Volitev novega odbora.
5. Eventualia.

K obilni udeležbi vabi odbor.

Književnost in umetnost.

„Znanstvena knjižnica“. Poročajo nam, da prične izhajati tekoma aprila v založništvu „Omladine“ znanstvena knjižnica v mesečnih zvezkih 4 do 5 pol. Program tega novega podjetja je vrlo zanimiv in zasluži vsestranske podpore vsega slovenskega izobraženstva. Znanstvena knjižnica hoče po možnosti polniti veliko vrzel v slovenski literaturi s tem, da bo prinašala pregledna ali uvodna dela, posebnost s polja filozofije, sociologije, politike. Izdajatelji so se postavili na stališče, da mora nuditi znanstvena knjižnica sicer širšim slojem slovenske inteligence pristopno in interesantno, a vendar skozinsko strogo znanstveno vsebino. Zato so posegli predvsem po prevodih del znamenitih učenjakov drugih kulturnih narodov — po znanem češkem Laichterjevem vzorcu. To stališče tudi mi popolnoma odobravamo ter upamo od znanstvene knjižnice, ki sloni na takih principih, kar najlepših uspehov. Kot prvo delo se nam obljublja slovečega češkega učenjaka profesorja Drtine znamenito delo „Razvoj mišljenja evropskega ljudstva“ (Myšlenkový vývoj evropského lidstva) — delo, ki je ravno danes v časih mišljenjske prevrata posebno aktualno. O tej knjigi izgovorimo še posebej.

„Znanstvena knjižnica“, ki jo moremo najtopleje priporočati, bo izhajala pod jako ugodnimi pogoji. Kdor si želi natančnejših podatkov, naj se obrne na upravništvo „Omladine“, Ljubljana, Breg 12, po obširni prospekt ali pa ga naj zahteva pri svojem knjigotrcu.

Kulturno delo.

+ **Ljudska galerija v Ljubljani.** Vodstvo „Simon Gregorčičeve knjižnice“ je otvorilo 15. t. m. v knjižničnih prostorih „Ljudsko galerijo“, t. j. razstavo reprodukcij znamenitih starih in modernih slikarjev. Vsaka reprodukcija ima popolen popis slike; poleg tega je tudi na kratko ocenjen original slike ter naveden životopis posameznih umetnikov. V prvi seziji so zastopani zlasti St. Wyspianski, Meunier, Tizian, Rembrandt, Segantini, Hans Thoma i. dr. „Ljudska galerija“ ima doslej na razpolago okolo 1200 dobrih reprodukcij najznamenitejših antičnih in modernih umetnikov, ki jih hoče polagoma razstaviti v prostorih „Gregorčičeve knjižnice“. Slike se bodo menjale na vsakega pol meseca. Ustanovitev „Ljudske galerije“ je jako lepa ideja, ki bo gotovo mnogo pripomogla do tega, da se zbudi v Slovencih smisel in razumevanje za umetnost. Vstopnina je le 2 h!

+ **Akademija.** V soboto je predaval v „Mestnem domu“ v Ljubljani zagrebški vseučiliški profesor dr. Ferdo pl. Šišić o predmetu „Hrvatje in Madjari od l. 1790. do l. 1868“. Učeni gospod predavatelj je posegel daleč nazaj v hrvaško zgodovino in temeljito ovrgel napačno mnenje, da sta bila hrvaški in madjarski narod mnogo stoletij v bratski zvezi. Predavanje je bilo prav dobro obiskano in so se poslušalci z burnim ploskanjem zahvalili g. predavatelju.

Politiški pregled.

* **Na Kranjskem** je imenovala vlada deželni glavarjem dvornega svetnika Šukljeta, njegovim namestnikom pa barona Liechtenberga. Šuklje je klerikalec, baron Liechtenberg Nemec.

* **Dopolnilna deželnozborna volitev na Goriškem.** Dne 30. t. m. se bo vršila dopolnilna volitev enega deželnega poslanca na Goriškem iz razreda veleposestev namesto dr. Frankota, ki je bil voljen v splošni kuriji in velikem posestvu, a se je odpovedal temu poslednjemu mandatu.

* **Ministrstvo za javna dela ustanovljeno.** „Wiener Zeitung“ je prinesla cesarjevo lastnoročno pismo, s katerim se usta-

novi ministrstvo za javna dela, ki se je povečalo dosedanjemu ministru brez portfelja dr. Gessmannu. — Obenem se je določil delokrog za novo ministrstvo, in sicer bo obsegalo vse stavbne zadeve, tehnične posle, vodne zgradbe, zgradbo cest in mostov, rudarstvo, pospeševanje obrti, tehnično preizkuševanje, merosodstvo, tehnično in gospodarsko pospeševanje obrtnih proizvajalcev, evidenco napredka na tehničnem polju, pospeševanje tujkega prometa itd. — Novo ministrstvo se razdeli na štiri sekcije. Vodstvo tehničnega stavbnega oddelka je dobil dosednji mestni stavbni ravnatelj dr. Berger, vodstvo administrativnega stavbnega oddelka dosednji sekcijski načelnik v naučenem ministrstvu grof Wirkenburg, vodstvo rudarskega oddelka dosednji sekcijski načelnik v poljedelskem ministrstvu K. pl. Weberrn, vodstvo obrtnega pospeševanja dvorni svetnik v naučenem ministrstvu Müllerer.

* **Otvoritev državnega zbora.** Državni zbor se odpre dne 2. aprila.

* **Wahrmondova afera.** Iz Inomosta poročajo, da je profesor cerkvenega prava prof. Wahrmond na željo profesorskega kolegija začasno prekinil svoja predavanja. Mero dajno za to željo profesorskega kolegija je dejstvo, da se v prihodnjih dneh zaključijo zimski semester. Potrebno je torej preprečiti vsake nemire na vseučilišču, ki bi mogli povzročiti, da dijaki izgube semester. — Klerikalni poslanci so izjavili, da so kršč. soc. postopali prenaplajeno in netaktno, da je Wahrmond v svoji brošuri napisal to, kar je bilo že tisočkrat napisano in tiskano. Čutijo pač, da tak napad na vseučilišča ne bo uspešen. Kršč. socialci pa ščejejo narod na nečuten način. V Inomostu je dejal dr. Luchner na shodu v nedeljo: „Ako vlada ne poseže vmes, je dolžnost tirolskega prebivalstva, da si samo napravi pravico.“ — Posl. Niedrist je priporočil svojim poslušalcem ta-le recept: „Naši tirolski kmetje ne mislijo še nadalje trpeti prof. Wahrmondovih napadov na našo vero. Katoliško ljudstvo bo tem prešernim profesorjem razbilo lobanje“. Klerikalni „Čech“ priporoča ta recept tudi za Česko, posebno dober bi bil po njegovem mnenju proti „nekerim“ profesorjem na češkem vseučilišču. „Slovenec“ ščeje v uvodniku od 17. t. m. proti vseučiliščem, pogrevajoč koncem svojega članka bajko o judovskih ritualnih moritvah kristjanov. Ti ljudje hočejo zavladati nad našim šolstvom v Avstriji.

* **Delavske pokojnine na Francoškem.** Francoski minister dela je sporočil načelniku socialistične parlamentarne skupine, da se je s tem, da je vlada male zakupnike in kmetijske posle izključila iz števila udeležencev na delavskih pokojninah, število istih znižalo od 2.000.000 na 1.300.000. Starost, upravičena do pokojnine, je povišana na 65 let, tako da bo zadostoval državni prinos kakih 100 milijonov frankov.

Jubilejski dar.

Učiteljsko — sebi: P. i. učiteljski zbor na Vranskem 6 K; tov. Janko Likar iz Ljubljane, za marec 2 K; skupaj 8 K; zadnjič izkazanih 778-17 K, doslej darovanih 786-17 K. Bog plati!

Vestnik.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: gospa Ana dr. Romihova iz Krškega, 10 K namesto venca na grob dragi prijateljici in blagi kolegini Olgi Kobau-Gasperinovi; trdka Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, v smislu „gospodarskega programa“ 18-70 K (To trdka prav toplo priporočamo slovenskemu učiteljsstvu). Gdč. Stefanija Bole je iz Ribnice, 5 K s pripomočjo: „Plačila za stvar, ki se nikdar ne plača, odklanjam našemu konviktu“ v dar. Posojilnica v Framu 10 K; g. Milan Guštin in Guštin sen. iz Metlike, 10 K namesto venca na grob ljubemu sorodniku nadučitelju Fr. Gregorčiču; gdč. Zinka Bole iz Domžal in gdč. Angela Janša iz Jarš 4 K s pripomočjo: „Nazaj par kron Sokoli nama so poslali — in še po eno sva dodali; nekdo je hotel naju kaznovati“, — a sebi dal najlepši je pečat! Gospa Antonija dr. Prevčeva iz Kostanjevice, 10 K namesto venca na grob prerano umrle drage prijateljice g. Olge Kobau. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Josip Bertok in E. Savli iz Lazareta pri Kopru; Albert Poljšak iz Avbera; Valentin Zavrl in E. Oman iz Begunj na Goriškem; Pavel Taroš iz Zapotoka na Goriškem; Stefka Pečarjeva iz Jursič pri Knežaku; Josip Zajec iz Liga na Goriškem; Martin Šampri in Srečko Mahor iz Makol na Štajerskem. Bog plati!

+ **Olga Kobau-Gasperinova.** O zamrli učiteljici Olgi Kobau-Gasperinovi nam piše koleginja Ernestina Bekarjeva: Dne 9. t. m. je umrla v Ljubljani mestna učiteljica gospa Olga Kobau-Gasperinova. Pokojnica je dovršila

učiteljske v Ljubljani l. 1893., kjer je že s prvimi učnimi poizkusi pokazala, kako izborna učiteljica bo. Spominjam se, da smo se četrtoletnice že naprej veselile, kadar je imela „na-stopiti“ Olga. — Službovala je potem v Starem trgu pri Ložu, v Kostanjevici in v Ljubljani. Povsod so jo visoko cenili predstojniki, ljubili učenci in spoštovali starši. Deci ni bila le učiteljica, ampak tudi vzgojevalka; skrb za njo ji je segala tudi preko mej šolskega posloja. Z duhovito živahnostjo, z velikanskim veseljem in dobro voljo je prevzela večkrat vodstvo šolarskih veselja, saj je znala, da je dohodek namenjen olajšati bedo njenih ljubljencev učencev in učenk. — Kadar se je Olga poslavljala od svojih učencev, so se ti vselej jokaje ločili od ljubljene učiteljice. In zdaj, ko so jemali za vselej slovo od nje, ki so jo ljubili ko mater, zdaj se je razlegel obupen, glasen jok po širnem pokopališču. — Bajka je bila neumorna kot mravlja. Poleg svojih stanovskih dolžnosti, je bilo treba vzgajati lastne tri sinke. Tem je bila vzorna mati in vzorno je tudi vodila svoje gospodinjstvo. Ni čuda, da je vestno izpolnjevanje tolikih dolžnosti izpodkopal nje rahlo zdravje in da je morala leči v zgodnji grob. — Šolstvo izgubi v nji vzorno učiteljico, učiteljsvo pa kolegino, ki je imela vselej gorko sree za tovariške težnje in nadloge.

Osebnosti na Kranjskem. Izpraznena učit. kandidatinja Boza Jovanova je imenovana za prov. učiteljico v Starem trgu pri Ložu. Učiteljica Ana Fabjanova v Semiču je zaradi bolezni dobila dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja iz Velikih Lasč Ana Erzinova. Nadučitelj Fran Lunder na Raki je dobil zaradi bolezni dopust in pride na njegovo mesto absolvirana učit. kandidatinja Ana Golijeva. Izpraznena nčit. kandidatinja gdč. Zofija Tschernetova je imenovana za prov. učiteljico v Toplem vrhu. Učiteljica Ljudmila Pleničar - Kapusova v Kropi je zaradi bolezni dobila dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja Franciška Bedenkova iz Srednje vasi v Bohinju.

Velikodušen čin narodnega moža. Veleindustrijalec g. Ivan Majdič v Kranju je daroval ubožnemu zakladu v Kranju 20.000 K, dijaški kuhinji pa 10.000 K.

Učiteljsvo šestrazredno ljudske šole na Vranskem je priredilo dne 15. t. m. roditeljski sestanek. Sestanka se je udeležilo mnogo staršev iz trga in okolice. — Predaval je tov. nadučitelj Simon Meglič navzočim staršem, kako morajo paziti na svoje otroke in kaj jim je vse storiti, da jih privedejo do sreče in blaginje. Tov. predavatelj je tudi omenil poguben vpliv alkohola in nikotina. Tudi je polagal staršem na sree, naj spravljajo pred otroke časopise, v katerih se napada in blati učiteljsvo.

Okraj. učiteljska konferenca za radovljški okraj se vrši dne 4. julija t. l. v Radovljici, in sicer v proslavo 60 letnega vladanja našega cesarja po sledečem vzporedju: 1. Ob 10. uri dopoldne sv. maša v proslavo 60 letnega vladanja našega cesarja. 2. Slavnostni govor. Govori tov. Grčar. 3. Pouk gluhonemih. Referenta določi c. kr. dež. šolski svet. 4. Spisje v I. in II. šolskem letu. Referent tov. Iv. Šega. Ostale točke so običajne kakor druga leta. K slavnostni konferenci bodo oficialno vabljeni vsi zastopniki raznih korporacij. — a.

Roditeljski večer v Dutovljah. V nedeljo, 22. t. m., ob 3½. popoldne se je priredilo v Dutovljah roditeljski večer, ki se je izredno dobro sponesel. Udeležencev je bilo toliko, da jih sploh ni šlo v razred. Stali so radi pomankanja prostora celo pred vratmi. Po številu jih je bilo vseh skupaj nad 150 oseb, in sicer prihično 80 moških in 70 ženskih. — Četudi je trajalo zborovanje na 1½ uro, vendar so poslušali vsi ves čas z največjo napetostjo, kar je bil najboljši dokaz, da jih je zborovanje jako zanimalo. — Sestanek je otvoril nadučitelj Fr. Vendramin s svojim ¾ ure trajajočim poročilom. V svojem poročilu je dokazoval najprej potrebo in korist šole, potem pa važnost in pomen roditeljskih sestankov. Na to je nastopila učiteljica Fani Živčeva s svojim vrlo lepim poročilom o splošni vzgoji, ki je bilo nekako nadaljevanje nadučiteljevega poročila, tako da sta dali poročili lepo, zanimivo celoto. Referentinja je precej odločno šibala razne napake, ki jih store posebno matere zaradi svoje slepe ljubezni do otrok ljubljencem svojim. Matere kakor tudi očete so jo poslušali z največjo pozornostjo. Kakor vsebina je bila tudi oblika podavanja vrlo lepa. — Na predlog predsednikovega namestnika nadučitelja Ivana Ravbarja se je obema referentoma čestitalo z živioklici, katerim so se navzoči odzvali z največjim veseljem. Nato pozdravi v lepih besedah tudi prisotnega domačega župnika ter desetorico tovarišev in tovarišic iz bližnje okolice, obenem tudi toplo priporoča, naj tudi oni prirejajo kaj pridno take večere, ki so prekoristni za povzdigo šolstva in izobrazbo naroda. — Končno smo se razstali v nadi, da se v kaj kratkem času zopet snidemo v enakem lepem številu.

Sematizem šol in učiteljsva v Štajerskem. Okrajni šolski sveti so vposlali vsem šolskim vodstvom vprašalno polo, s katero se bodo zbirali uradnim potom potrebni dati za sematizem, ki ga bo letos na novo izdal

„Lehrerbund“. Kakor je iz omenjene pole razvidno, bo novi šematizem bolj informativen, nego so bili prejšnji. — Da pa bo šematizem tem popolnejši, zahtevamo mi slovenski učitelji potom „Zveze“, da se postavi poleg nemškega imena vsake šole še slovensko. To najdemo že sedaj v šematizmu za duhovnike lavantinske škofije, v „Steierm. Amtskalendar“ i. dr. in je ravno z ozirom na popolnost potrebno. — V posebnem oddelku bi naj bil zaznam vseh vpokojenih učiteljev, iz katerega bi bil razviden vsaj njih sedanji domicil. Sedaj med „vpokojenim“ in „pokojnim“ učiteljem itak ni razlike.

Veselo znamenje. Z Bleda nam poročajo: Veselo znamenje za nas je, da se naš list razširja med ljudstvom. Pri nas je naročil znani naprednjak J. Peternel za svoj hotel „Triglav“ list „Učit. Tov.“. Prijateljem in tovarišem, ki prihajajo na Bled, priporočamo ta narodni hotel. Nahaja se v bližini kolo-dvora.

Upokojen je šolski ravnatelj v Gospiču na Hrvaškem gospod Davorin Trstenjak.

Meščansko šolo v Postojni bodo zidali na vrtu poleg hotela pri „Kroni“.

Slika Kranjske, ki jo je izdala „Deželna zveza za tujski promet“ v prid Bohinja, se je dosedaj razposlala v 3000 iztisih. Zveza je imela s sliko dosedaj 1288 K stroškov in vplačalo se je za sliko 1436 K, torej je doslej prebitka samo 168 K. Ker prometno društvo v Bohinju nujno potrebuje podpore, opozarjamo vse one, ki so sliko obdržali in je dosedaj še niso plačali, naj blagovolijo malenkostni znesek po 1 K bržkomogoče doposlati, da se morejo računati zaključiti. Ako vsak stori svojo rodoljubno dolžnost in žrtvuje to malenkostno vsoto, bi bilo znabiti mogoče bohinskemu prometnemu društvu izročiti vsoto 1000 K, kar bi vsekakor bila izdatna podpora. V Bohinju se je za tujski promet v zadnjem letu toliko storilo, da so Bohinjeci vsega obudovanja vredni. Sedaj nameravajo napraviti še kopališče, park in — kar je glavna stvar — umetno športno sankališče pod Črno prstjo. Rodoljubni, podpirajte torej to prizadevanje.

Razglednice „Družbe sv. Cirila in Metoda“ so na razpolago in čakajo naročil, da dostavijo velikononočne in pomladanske pozdrave, pa tudi druga obvestila vsepovsod tje, kamor bi se jih naslovilo. Te vrste blaga se sicer nahaja obilo za razne okuse, zavedni Slovenci pa imej vedno najrajši oglednice naše šolske družbe, dobro pomneč, da zasvedočijo naslovljencu s tem svoje narodno mišljenje, širši slovensko zavest, podpiraj pa narodno prosveto in obrambo. — Razglednice razpošilja pisarnica „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani, „Narodni dom“. Trgovcem je določen primeren popust, a več kakor za popust jim bodi zavest, da delujejo z razpečevanjem družinskih razglednic narodu v prosep.

Oporoka Hlavke. Nedavno umrli predsednik češke akademije znanosti in umetnosti Hlavka je postavil v svoji oporoki glavnim dedičem svojega velikega imetja „Ustanovo Josipa, Marije in Zdenke Hlavkovih“. Čisti dohodek te ustanove se ima razdeliti nastopno: 70% v podporo znanstvene, umetniške in slovenske delavnosti češkega naroda, 30% v podporo zmožnih in marljivih slušateljev čeških visokih šol v Pragi. Pravila ustanove je izdelal Hlavka sam. Upravni svet volijo: Češka akademija, dijaški kolegiji in izvrševalci oporo-ke. Hlavka je zapustil 14 mil. kron imetja. To imetje obsega 5 hiš na Dunaju, 2 hiši v Pragi, veleposrestvo v Luzany, vloge v deželni banki v znesku 1.600.000 K itd.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljsvo!

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Wahrmond**, profesor kanoničnega prava na inomoškem vseučilišču, je nedavno temu spisal znanstveni spis, v katerem kritično pobija nauke katoliške cerkve. Spis je bil zaplenjen od državnega pravdnštva zaradi pritiska krščanskih socialcev, ki so tudi zahtevali od ministrstva, naj takoj odstavi prof. Wahrmonda, s čimer so spravili vladu v nemale škripce. Od liberalne strani se poroča, da se je naučni minister dr. Marchet izjavil nasproti dunajskemu profesorju Bernsteinu, predsedniku odbora nemških vseučilišnih profesorjev, v tem smislu, da on — minister — nikakor ne sme nastopiti proti profesorju Wahrmondu. Krščansko-socialna „Reichspost“ zopet poroča, da minister ostro obsoja protikatoliško delovanje prof. Wahrmonda in da hoče proti njemu nastopiti z vso strogostjo. — Medtem so sklicali krščanski socialci protestni shod v Inomostu. Protiklerikalne stranke so sklenile, da ne bodo motile tega shoda, pač pa da skličejo v prihodnjih dneh velik shod v prid svobodi uka na vseučiliščih. — Ker je sedaj svobodomiselnih poslancev Erler odložil svoj mandat, nameravajo postaviti kandidatom dr. Wahrmonda, ki ga bodo v znak protesta podpirale vse protiklerikalne stranke.

— **Dunajsko ljudsko šolstvo in — krščanski socialisti.** Odkar gospodarijo na Dunaju krščanski socialisti, je tam ljudsko